

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe 1 lună 2 .

N-rii de Duminecă pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se însoțesc.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Sortorii nefrancați nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Sfetnicii Coroanei.

Sub titlul „Kirá'yunk és tanácsosa” Csávolszky Lajos a scris o broșură politică. Cum numitul autor este membru marcant al partidului kossuthist, bine înțeles că broșura este îndreptată în contra tuturor guvernelor maghiare care s'au succedat dela 1867 încoacl. Menagează însă Coroana în chip neobișnuit între kossuthiști, ba chiar dojenește aspru pe cei cari se leagă de Coroană. Spune că Majestatea Sa Regele nu trebuie învinovățit pentru nimic ce se petrece în țeară. Ci dacă în unele și altele se arată de alte păreri decât „obștea maghiară”, de vină sunt sfetnicii, ministri regali, cari nici odată n'au îndrăznit să consilieze Coroana în sensul dorințelor „națiunii”, ci adesea s'au arătat la Curte nu numai dispuși, dar singurii în putință de a infrăna una ori alta dintre „pornirile naționale”.

Astfel, când s'a dus campanie pentru bancă națională maghiară, Tisza Kálmán a răspuns celor din jurul său că nu se poate, n'a reușit să înlăture unele îngrigiri ale Regelui. Să fi demisionat însă Tisza pe această chestie și să fi făcut și alți doi prim-ministri același lucru și să fi văzut cum „Ingrigirile” regale s'ar fi împăștiate și M. Sa s'ar fi dat după pâr. Aduce în privința aceasta, drept ilustrare, alegerea și confirmarea lui Dr. Lueger de primar al Vienei. Și față de actualul primar al capitalei Austriei M. Sa a avut de obiecționat. L-a confirmat însă când venezii l'au ales și a treia oară.

Csávolszky Lajos constată însă că între bărbații maghiari politici nu sunt caractere atât de puternice. Din contra, cei mai mulți umblă să câștige grația Coroanei, abandonând interesele de

rasă. Dacă n'ar fi așa, de pe coșciugul lui Kossuth Lajos n'ar fi lipsit la 1894 cununa din partea Coroanei, și tot așa: la serbarea dela 19 Sept. cel dintâiu care ar depune omagii ar fi Regele.

Odată împăcat cu nația întreaga, nu-i de înțeles de ce M. Sa să aibă vre-o rezervă față de Kossuth cel una cu țarina.

Așa găsuiește deputatul kossuthist.

Ear drept dovadă că are dreptate să presupună că regele ar face după cum ar pretinde consilierii, Csávolszky aduce și faptul când cu participarea elronomului Rudolf la adunarea generală, a uneia dintre societățile culturale maghiare. De trăia elronomul, desigur intra cu totul în vederile și aspirațiunile națiunii maghiare.

Se poate. Chiar Csávolszky constată însă, că între interesele de rasă ale Maghiarilor și cele ale monarhiei se ivesc adesea conflicte. Se naște deci întrebarea: oare dacă bărbații de stat ar împinge lucrurile în direcția arătată de Csávolszky, conflictele acestea n'ar fi mai dese și mai grave?

Și încă nu e vorba numai de conflicte între Austriaci și Maghiari, ci nu odată interesele de rasă ale lor Maghiarii le înțeleg și interpretează astfel, ba caută să le și ridice la valoare, în cât celelalte neamuri din patrie, naționalitățile, au obiecțiuni serioase și drepte.

Ei, dacă la Curte s'ar putea impune ministri cari numai după dorința kossuthiștilor s'ar conduce, mai suferă oare îndoială că nu s'ar mai sfârși cu conflictele?

Norocul este deci că M. Sa are o mare autoritate, că El a dat d'atărea ori dovadă despre dorința d'ei și împăcați pe toți supușii Sei, în cât ori și cât de radicali ar fi unii dintre

ministri, ei desarmează în fața Coroanei și nu pot face chestie de cabinet din câte dorințe kossuthiste toate M. Sa a făcut, în privința aceasta, o prețioasă educație sfetnicilor și consilierilor sei intimi, cari când sunt întăriți de curentul de jos, cărui Csávolszky ar voi să-i dea precădere în afaceri de înaltă politică, sus nu mai au țaria morală să stee îndărghiți, deoare-ce li se arată clar, că interesele superioare ale monarhiei nu permit realizarea uneia ori alteia dintre dorințele ferbinți ale obștei maghiare.

Dacă Csávolszky vrea să facă deci și Ungurilor și Monarhiei serviciu, ar trebui să întoarcă vorba și să dăscălească nu pe ministri că nu ascultă de obște, ci să admonizeze nația când ministrilor ori Coroanei vrea să impună cu sila câte ceva. Căci la urma urmelor, vai de țeara în care vulgul determină mersul afacerilor publice.

Csávolszky nu va fi pretinzând, că la Curte, ori în sfatul ministrilor, să se dea întâietate opiniei alegătorilor sei ori ai lui Kossuth Ferencz!

Contele Csáky, la care se provoacă în broșura sa Csávolszky Lajos, răspunde la interpretarea ce deputatul kossuthist face cuvintelor sale. Contele ar fi zis: „Ce credeți voi, nouă nu ne ar părea mai bine să fie o Ungarie mare, independentă? Dar nu se poate”. Csávolszky interpretează în broșura sa aceste cuvinte, ca și când Csáky ar fi aprobând și el principiile kossuthiste, numai că n'are curajul să dea expresie acestor păreri ale sale și față de Coroană.

Răspunzând, contele Csáky zice:

„Eu am înțeles și vorbit despre o așa dezvoltare a istoriei și despre o alcătuire istorică de stat care a zădărnicit ca regalul ungar să joace rol egal cu marile puteri; schimbările de drept comun dela 1687, 1723, 1848 și 1867, înșirate de Csávolszky, nu sunt în nici o legătură cu calitatea de mare putere a regalului ungar. Că toate acestea sunt astfel de schim-

bări ale constituțiunii țării, încât strădănităea n'are nici un amestec la dînsele; și până-ce situația de mare putere nu este un lucru ce se poate decreta, — din aceasta rezultă, după logica mea, că acele schimbări țeara și regele în înțelegere le poate face fără pedeci, — aceasta din urmă însă, situația de mare putere, nu poate să fie decât urmare a dezvoltării istorice, a evenimentelor din lumea mare, va să zică a unor fapte, cari nu pot fi produse numai de voința comună a regelui și a țării. . . . Dl Csávolszky doar nu va zice că Belgia, dacă așa ar vrea parlamentul și regele, ar pute, fără pedeci, să joace rol la fel cu marile puteri europene?”

Ceea-ce însemnează, că zadarnic vrea dl Csávolszky și soții câte toate: se realizează numai ce se poate!

DIN ROMÂNIA.

Omagii. D. I. G. Bibicescu, primar locțiitor al Capitalei, a trimis MM. LL. Regelui și Reginei, următoarele două telegrame, cu ocazia aniversării zilei de 30 August, luarea Griviței.

„M. S. Regelui Carol,
la Ragaz.”

„In ziua reînvierii, la Grivița, a vitejiei și gloriei străbane, consiliul comunal și cetățenii Capitalei se simt datorii a spune M. S. omagiile lor de credință și neștrămutat devotament, precum și urări de ani îndelungați, pentru săvârșirea operei ce cu atita fericire ați început.

Să trăiască M. S. Regina și familia regală.”

Primar locțiitor
I. G. Bibicescu.

„M. S. Reginei Elisaveta,
la Neuwid.”

„Pe cînd M. S. Regele pe cîmpul de rezbil, adăoga noui pagini strălucite în istoria națională, M. Voastră, cu admirabilul devotament al unei nemărginite iubiri, a României, alinați durerile răniților, vărsați speranțe în inimii și dați femeilor române exemple mărețe de sacrificiu personal.

ZINA.

NOVELĂ

DE

IOSIF POPESCU.

(Urmare)

— „Dragă Ano, resbelul va trece, patria va fi neatârnată, Scarlat al tău locotenent sau poate . . . căpitan, și . . . și fericitul tău bărbat.” Zicând acestea, Scarlat se apropiă surizînd de Ana și luându-i mâinile dela ochi, o privi lung, lung și cu fericire. Tinera față zimbi printre lacrimi și-și rezimă capul de umărul bărbatului iubit. Apoi fericita păreche ieși la braț în grădinița de dindărătul casei și așezându-se sub un umbrar, își continuă neturburată șoaptele amoroase, uitând astfel despărțirea ce era să vină, nenorocirile resbelului și scurțimea vieții omenești.

Unchiul Zinei după-ce încercă înzadar să lege conversațiune cu nepoată-sa, care părea de o distracțiune fără esemplu, își luă pălăria și bastonul și se duse la preumblare.

Zina rămase earăși singură. Ea stete oare întregi cufundată în gânduri, pe care încerca în deșert să le alunge. Ori-cât s'ar fi luptat în contra faptelor, ce se desvoltau înaintea ochilor sei, ea se simțea iubită, căci altfel un om mândru ca Iorgu nu s'ar fi supus dorințelor ei, după-ce fusese tractat cu atâta răceală. Descoperirile lui Scarlat o predispușera la sentimente gingașe, de

care singură nu-și putea da socoteală exactă. Voia să se convingă cu ori-ce preț, că Iorgu, asemenea întregului sex bărbătesc îi era indiferent și cu toate acestea simțea mai mult decât recunoștință pentru bărbatul, care-i luase partida cu atâta rezoluțiune. Nu era oare în faptele lui Iorgu acea energie bărbătească, acel amor fără rezervă, pe care-l visase ea? Ei bine, și în momentul, când făcuse ea această descoperire, trebuia să se despartă, pentru tot-deauna poate de omul, care i-se înfățișase sub o lumină cu totul nouă? Eată un lucru neplăcut; ar fi zis cineva că acum Zinei îi părea rău că trimisese pe Iorgu în bătălie. Trebuie să constatăm spre onoarea ei însă, că acest sentiment avu numai durata unei secunde și fu respins îndată cu indignațiune.

În astfel de gânduri începuse să însereze. Zina se simțea parcă atât de nemulțămă, atât de nefericită chiar, fără să știe apriat din ce cauză. Avea un dor nehotărît, a căruia împlinire ar fi liniștit-o, și cu toate acestea nu știa ce dorește.

Cugetele ei o absorbiseră într-atâta, încât ea nu auzi o ușoară ciocnătură la ușă, ear când văzu intrând în casă pe Iorgu, reținu un țipet de surprindere și roși foarte tare. Ea se ridică de pe sofa pentru a primi pe Ghermănescu, care observase surprinderea tinerei fete, dar o atribui unor cauze cu totul nefavorabile pentru sine.

— „Iertați-mă, domnișoară,” zise el, „că vă deranjez atât de târziu, dar pregătirile de călătorie mi-au absorbit o mare parte a zilei și

cu toate acestea nu voiam să plec fără a-mi lua rămas bun dela d-ta.”

— „O astfel de procedură nici nu ț-aș fi iertat-o, domnule Ghermănescu,” zise Zina surizînd, „și aceasta cu atât mai puțin, că n'am avut ocaziune de a-ți mulțami pentru . . .”

— „Oh, d-șoară,” o întrerupse Iorgu cu violență. „Nu sunt considerațiunile de natura aceasta care m'au făcut să vin să vă ved. Vă conjur să uitați o faptă, care ar fi fost în stare să o săvârșiască ori-ce om de onoare.”

— „Eu din contra, te rog d-nule Ghermănescu, observă Zina cu căldură, să nu desconsideri un serviciu, în îndeplinirea căruia era să riști viața. Nu este frumos din partea unui om care s'a jertfit pentru cineva, să detragă din meritul acestui sacrificiu, pentru a încunjura recunoștința. A fi generos în modul acesta, nu se mai cheamă generositate.”

— „Credeți, d-șoară, că n'a fost intențiunea mea să vă vatăm. Voiam numai să vă feresc de a exagera meritul unei fapte neînsemnate. A risca o viață, care trece fără scop și fără bucurii, nu însemnează un mare sacrificiu.”

— „O viață fără scop și fără bucurii? Aceasta o spui d-ta, un om, care n'a avut decât bucurii în viața sa?”

— „Oh, domnișoară,” făcu Iorgu cu un suris desamăgit, „nu credeți că ceea-ce străluce e totdeauna aur. Sub existența acoperită de flori, pe care am dus-o, se află totdeauna același spin, care la început nu se observă, dar cu tim-

„Amintind acele vremi de grijă, de sacrificiu, de glorie și speranțe, consiliul comunal și cetățenii Capitalei supun respectuos iubitei regine omagiile lor de recunoștință și urări de ani îndelungați.“

Primar locuitor
I. G. Bibicescu.

O lecție. În cercurile militare române a făcut o rea impresiune, că la serbările de la Șipca pentru aniversarea de 25 ani a războiului independenței Bulgarilor n'au invitat și armata română. Un răspuns demn au primit Bulgarilor prin graiul generalului Arion, comandantul corpului II de armată, care în vorbirea sa ținută înaintea frontului trupelor cu ocaziunea aniversării de Vineri, a zis:

„Se împlinesc astăzi un pătrar de secol, de când armata română a pus piciorul pe reduta Grivița și a făcut astfel prima spărtură în puternica fortăreață a Plevnei, centrul rezistenței războiului de la 1877.“

„Monumentul ridicat peste osămintele bravilor căzuți, cari au udat cu sângele lor aceste fortificațiuni, va fi pentru vecinii noștri Bulgari o veclnică dovadă, că acestor eroi au et să mulțumească în parte independența, a cărei aniversare vor să o celebreze în curând la Șipca.“

Un răspuns acesta cum nu se putea mai nimerit în momentele de față.

Serbările din Oravița.

(Raport special.)

— 14 Septembrie.

Oravița de două zile încoace are zile de sărbătoare, căci cea mai mare și mai înaltă instituție culturală a Românilor din Țeara Ungurească, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ își ține aici adunarea sa generală. Păcat că n'a îmbrăcat și o haină mai de sărbătoare, mai deamănă de însemnătatea acestor zile acestor serbări spre care sunt așteptate în momentul acesta privirile tuturor Românilor din țeara noastră. Căci urmele, că s'ar fi pregătit aici ceva de sărbătoare, nu le-am găsit niciări. Ne-am obișnuit în timpul din urmă a vedea an de an mai imponente aceste adunări, mai înălțătoare și impunătoare și în înfățișarea și manifestarea lor externă. Am văzut cum la aceste ocaziuni se înșirue și poporul cu mic și mare sub steagul arborat de Asociațiune,

luând însuș parte la marea clădire a edificiului culturii naționale românești.

Ei bine, aici poporul a lipsit aproape cu desăvârșire. Arhitecții, meșterii mari și mici au venit vre-o căți-va, s'au întrunit și au chibzuit și chibzuiesc; planul zidirii e aceluși gata, dar zidirea totuși nu v'a putea da înainte, căci lipsește muncitorii.

În adevăr, impresia ce și se face e, nu că Asociațiunea, ci despărțământul Oravița al Asociațiunii își ține aici adunarea sa generală, slab cercetată. Căci de nu am lua în socotă pe cei 100—150 de inși cari au venit din depărtări, ar rămânea de fapt o adunare generală de despărțământ incapabilă de concluse valide.

Poate mă voiu opri în desfășurarea raportului meu și asupra cauzelor — dintre cari pe unele mi-a succes a le afla — de ce în acest orașel, cu un ținut mare românesc, cu o populație viguroasă, deșteaptă și conștientă de sufletul său românesc, nu a putut reuși altfel adunarea Astrei, așa cum am fi dorit-o: imponentă, marea, înălțătoare. Fie destul aci aceste constatări pe cari încă cu regret le fac, dar pe cari n'are rost a le rețacea la raportarea celor petrecute.

Sâmbătă în 13 cîr cu trenul dinspre Iasenova la orele 11¹/₂ a sosit comitetul central. Când trenul s'au oprit în gară, cei eșii întru întîmpinarea comitetului au erupit în strigăte de să trăiască. Eran însă puțin; popor aproape de loc. Dr. Petru Cornean apoi i-a adresat o avîntată alocuție la care a răspuns președintele Alexandru Mocsonyi în termeni călduroși. Între cei sosiți cu comitetul am zărit pe frații Mocsonyi: Alexandru și Zeno și fiul acestuia Antoniu, Emanuil Ungurean adv. în Timișoara, Papiu protopop în Sibiu, Roșca director seminarial în Sibiu, Nicolae Togan protopop gr.-cat. în Sibiu, Roșu avocat în Biserica-Albă, Voicu Hamsea protopop în Lipova, Tuducescu direct. de bancă din Radna, etc. Apoi un șir de vre-o 30 trăsuri s'au pornit spre oraș pe strada lungă a Oraviței. Era tocmai zi de țerg. Cădea o ploaie măruntă și deasă. Din dealul dela stînga, care se trage dealungul străzii, bubuit de treascuri vestea intrarea comitetului.

A durat apoi timp mai îndelungat până ce oaspeții au putut fi toți încuartați. Comitetul de încuartaire și-a făcut bine datorița. Tinerii harnicii osteneau și recunoștință lor, încuartairea, grație ospitalității familiilor din Oravița, s'a făcut fără nici un inconvenient. Fraților Mocsonyi li s'a pus la dispoziție saloanele societății

căi ferate din loc. Nouă, aradanilor, ni s'a rezervat un adevărat „cartier latin“ în somptuosul edificiu al Domnului Constant. Cucu, fruntaș din Oravița, care și-a aranjat o casă, zidire nouă și frumoasă, anume pentru primirea aradanilor. Am fost însă puțin spre deosebitul regret al însuș stăpînului casei, Dîu Cucu.

Seara societatea întregă s'a adunat în pavilionul restaurantului Coroana la obișnuită seară de cunoștință. Pavilionul era frumos decorat cu verdeață. Dr. Groșșian a salutat oaspeții în numele Oravițenilor și s'au făcut prezentările.

S'a încins o dispoziție veselă și animată care a durat până noaptea târziu. Accentele arcașului lui „Birlă“ când duioase și tânguitoare, când vesele și pline de foc a potențat fericita dispoziție în care ne aflăm cu toții.

Întâia zi.

Duminecă des de dimineață bubuit de treascuri vesteau sărbătoarea culturii românești.

Serviciul divin împreună cu chemarea Duhului Sfânt la biserica gr.-or. din Oravița-montană s'a început la 9 ore, pontificând protopopul Sibiului Papiu, asistat de preoții Neda și Iana. Răspunsurile liturgice le-a executat corul odinioară renumit al inteligenței din loc, dar care grație neînțelegerilor cari nu pot lipsi unde sunt o mână de Români, s'a dizolvat și a fost numai din incidentul „Astrii“ improvizat din nou. Acest cor a cântat o liturgie veche din ale lui Musicescu sub conducerea dlui învățător Dragoescu care a dovedit frumoase cunoștințe musicale. În adevăr, nimeni n'ar fi crezut că prestațiunile acestea sunt ale unei încheșări provizorii și nu ale unui cor cu trecut și bine exersat. Priceasna și Irmo-ul au fost cîntate de învățătorul Baeș cu mult sentiment religios. Frumoasa biserică era înfășurată de public.

În acest timp se oficia un serviciu divin festiv și în biserica gr.-cat din Oravița română și Românilor gr.-cat au intervenit la comitet ca în ambele biserici să se facă serviciu divin cu chemarea Duhului Sfânt. Aici au pontificat canonicul Dr. Bunea asistat de protopopii Victor Porușiu și Nicolae Togan, secretarul Arseniu Bunea și diaconul Dr. Valeriu Frenț. Cîntările rituale le-a executat cu precizie corul vocal condus de învățătorul local Ioan Bogdan.

Publicul din ambele biserici a grăbit apoi în sala mare a Reuniunii de tir — pe care Reuniunea a avut bunăvoință a o

pune la dispoziția comitetului, — unde se deschidă adunarea generală.

Sala Reuniunii de tir, așezată pe o înălțime la care te sui pe trepte, la stînga de biserica gr.-or., oferă o priveliște admirabilă. Șirurile din frunte a locurilor erau toate ocupate de dame cari câte odată te făceau să crezi că în Asociațiunea noastră un singur factor cultural ese mai cu deosebire în relief: estetica.

Președ. Alexandru Mocsonyi încungiuat de membrii comitetului își ocupă locul presidal și deschide adunarea prin un discurs strălucit. Vorbirea președintelui întreruptă de dese aplause a produs multă însuflețire. S'a remarcat îndeosebi spiritul național de care a fost străbătută și care a plăcut atât de mult.

I'a răspuns dl Elia Trăilă în cuvinte tot atât de avîntate.

După acestea vrednicul nostru bărbat național Emanuil Ungurian a tălmăcit salutul „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“, această soră mică a Asociațiunii care urmărește același scop.

A urmat apoi constatarea prezenței delegațiilor despărțămîntelor Asociațiunii. Prezenți erau: Dr. Aurel Oprea (Bocșa), Dr. Guilelm Șorban (Dej), Nicolae Borzea (Făgăraș), Voicu Hamsea și Ioan Tuducescu (Lipova), Dr. George Dobrin și Dr. Isidor Pop (Lugoj), Valeriu Milea și Roșca (Sibiu), Dr. Valeriu Mezin și Dr. George Adam (Timișoara), și Dr. Aurel Novac (Vârșeț).

Se prezintă apoi raportul general despre activitatea comitetului central în anul 1901 împreună cu anexele sale. La propunerea dlui Togan raportul nu se mai citește fiind tipărit și împărțit la membrii de mai înainte.

În sensul ordinii de zi a urmat alegerea comisiunilor.

Se aleg: în comisiunea pentru examinarea raportului general d-nii: Dr. Petru Cornean, Dr. George Dobrin, Paul Rotariu, și Elia Trăilă.

În comisiunea pentru cenzurarea rațiocinului pe anul 1901 și a proiectului de buget pentru anu 1903 d-nii Voicu Hamsea, Dr. Isidor Pop și Dr. Laurențiu Pop; în comisiunea pentru înscrierea de membrii noi: Dr. Mihal Groșșian, Baltazar Muntean și Victor Poruș.

Dl Emanuil Ungurian face apoi propunerea: considerând că membrii secțiunilor științifice literare nu sunt prezenți în număr suficient pentru a se putea ține ședința festivă prevăzută în ordinea de zi,

pul se arată și produce desgustul. Acest spin este interesul, sentiment mărșav, dar care conduce toate acțiunile omenești. N'am întîlnit în viață nici un devotament sincer, nici o simpatie desinteresată, care să mă întărească în credința, că viața tot are un preț. Peste tot aceeași înjosire, care se ascunde sub forme încântătoare.

— „Poate, că ai apucat cale greșită“, zise Zina cu voce puțin mișcată.

— „Se poate, Domnișoară. În ori ce caz ași fi meritat o soartă mai bună. Simțiam în mine un suflet arzător, gata a cuprinde o iubire fără rezervă, a trăi sau a muri din această iubire, și n'am găsit decăt ființe, care nu știau și nu puteau să mă înțeleagă. O singură dată... Dar la ce acestea? E prea târziu.“

— „Prea târziu? Pentru ce? Nu este nici odată prea târziu, pentru a căpeta convingeri sănătoase“, zise Zina cu foc.

— „Nu, domnișoară, nu mai simț curagiul de a crede. Am ajuns la o fasă a vieții, în care ori ce iluziune s'a șters. Singura scăpare o aștept, și sper că o voiu primi dela gloanțele turcești.“

— „Cum, nu mai este nimic, care să te poată reține în viață?“, făcu Zina fără voia sa. Iorgu o privi cu surprindere; aceasta nu era vocea indiferenței, era o căldură binefăcătoare în acele cuvinte. Și cu toate acestea, se gândi el, este numai vocea recunoștinței.

— „Oh, Domnișoară“, zise el cu tristeță, „aveți milă de mine, nu încercați a-mi deștepta

plăcerea pentru o viață, unde nici celui ce se pocăește nu-i e permis a spera. El se sculă pentru a pleca.

Zina roși. Acesta era sensul cuvintelor, pe care le rostise ea pe gheață. Acum înțelese, că făcuse greșeală aruncînd în prăpastie pe un om, pe care ar fi putut să-l mîntuească.

— „Nu, nu, nu vei pleca cu aceste idei“, zise ea. „Nu-ți expune viața fără trebuință; este diferență între vitejie și între dispreț de viață. Te rog, te conjur, să păstrezi aceste margini. Ești tîner, ai încă zile fericite de așteptat.“

— „Vă mulțumesc pentru aceste cuvinte“, zise Iorgu cu voce tremurîndă, apucînd mîna, pe care i-o întidea tînera fată, și sîrutînd-o cu respect.

— „Speră“, șopti Zina atît de încet, încât Iorgu abia o auzi. Dar atîta fî de ajuns. Tînera fată simți o lacrimă ferbinte căzînd pe mîna ei, dar, înainte de a fi putut ea zice un cuvînt, Ghermănescu dispăruse. Zina căzu într'un fotel pe jumătate leșinată și lăsă curs liber unui torent de lacrimi.

A doua zi, trenul cătră Colonia ducea trei tineri tăcuți și întunecați, cari mergeau să-și încerce puterile în lupte uriașe. Eran cei trei cunoscuți ai noștri.

Ana, Zina și unchiul acesteia, după o comună învoeală, rămaseră încă pentru cîtva timp în Spa, ear Scarlat le promise că îi va înștiința regulat despre soartea lor, trimițîndu-le scrisori prin omul lor de afaceri din București.

Dintre cei trei, doi păreau rezoluți a căuta moartea în șirurile dușmane, ear al treilea a încungiura ori-ce expunere nefolositoare.

VII.

Primele scrisori ale lui Scarlat erau de puțină importanță. El istorisia Zinei, cum Iorgu și Emil s'au înrolat ca voluntari la vînători și se aflau în aceeași companie, unde era el, Scarlat, sublocotenent. Astfel cei trei tineri aveau ocaziune să fie tot împreună și potriveau lucrurile astfel, ca nici un minut să nu se părească. Cei doi voluntari, cari se înrolaseră cătră sfîrșitul lui Iulie, ajunseră în câteva săptămîni la gradul de caporal prin bravura și inteligența ce au arătat în câteva încercări de patrulare. Scarlat istorisia cu foc într'o scrisoare, cum într'o excursiune de recunoaștere, pe care o conducea el însuși și la care luau parte cei doi voluntari, Iorgu, trimis ca ecleror, a pus pe fugă zece Turci, spre mirarea soților săi de arme. „Omul acesta vesel“, scria el, „s'a făcut serios și întunecat, ca și când ar avea o mare suferință pe suflet. Dacă nu s'ar afla în giurul său frați de arme, cari îl iubesc și-l admiră pentru tîria sa corporală și energia caracterului său, dînsul s'ar expune atît de tare, încât ar trebui să afle moartea în rîndurile inimice. Nu-mi vine să-l părăsesc de loc, imi pare că sunt dator a veghia asupra lui. Să dea Dumnezeu ca temeritatea lui să nu-i devină fatală. (Va urma.)

disertațiunile anunțate să se citească în plenul adunării generale.

Priminduse propunerea, dl Simion Stoica își citește disertațiunea intitulată „Pământul din punct de vedere igienic”. Disertațiunea dlui Stoica poate să fie foarte bună și nici nu ne îndoiim despre aceasta cunoscându-l pe dl Stoica din alte lucrări, dar de astă-dată tema nu a fost prea fericită aleasă. Publicul s'a plictisit ascultând teoriile abstracte de știință geologică, chimică etc.

Alt efect a produs lucrarea prezentată de dl Vasile Goldiș asupra „vieții lui Dr. George Vuia” și citită în absența sa de dl protop. Nicolae Togan. Iscusitul condei al dlui Goldiș a eternizat memoria fericitului Dr. George Vuia astfel, că adunarea întreagă a rămas adânc impresionată. De altfel și cetitul a fost bine, respicat și la înțelese.

După acestea ședința să încheie la 1 oră d. a. anuțându-se proximarea ședinței pe ziua următoare la 10 ore.

Adunarea generală a despărțământului „Astra”, în Lipova.

— Raport special. —
(Urmare și fine).

La punctul asupra fixării termenului adunării generale pe anul viitor, recte pentru viitoarea adunare generală se deschide o vină și interesantă discuție.

Iau parte: I. Tuduceanu, Voicu, Hamsea, Dr. Al. Marta, Dr. Cioban și se anunță: Adunarea generală viitoare să se țină încă în anul acesta, fie la Șiria fie la Sovăreșin.

Se lasă la buna chibzueală a direcțiunii ca să hotărască în care localitate anume se va ține mai întâi.

Exhaustiv programul, la întrebarea prezidiului, dacă cine-va are vre-o părere independentă, dar cu scop de-a promova interesele despărțământului, se ridică dl Dr. Aur. Cioban și zice că, pentru formarea unui proiect de buget pe anul viitor, ar trebui să se cunoască bine intratele și ieșitele, căci peste tot o societate, ce-și doarește înaintarea trebuie să-și alcătuescă întotdeauna bugetul.

Având în vedere că despărțământul e încă de tot tiner, și conform celor zise de dl V. Hamsea, „nici nu pută ști ce vrea și ce-l lipsește” trebuie să fim cu îngăduială și să căutăm mai întâi a-l ridica și încălzi, apoi să venim cu un proiect de buget. De alt fel, pentru formă, pentru proxima adunare generală, se va prezenta și un proiect buget.

După terminarea agendelor ședința se ridică la orele 6 seara.

Un incident plăcut ni-s'a dat să-l petrecem tocmai pe timpul când dl director al despărțământului își sfârșia cuvântul de deschidere. Veniseră soldații cu muzica militară și se opriseră tocmai lângă localitatea școlii unde se ținea ședința.

Muzica intona „Gott erhalte” și toți cei de față într-o liniște solemnă ascultam superbul imn...

Era, parcă, o înțelegere tainică între sufletele noastre pline de loialitate și cântecul imperial!

La urmă, când s'a ridicat ședința, dl doctor Halic, mulțumit peste măsură de mersul frumos al adunării, și pentru-că a fost ales din nou ca director al despărțământului, a pofit tineretul la un — butoiș cu bere.

Și ne-am petrecut un ceas fără ne-caz, — pregătindu-ne pentru concertul de seara al d-n-ii Irena de Vlădai.

Am notat, în fuga condeiului, următorii d-n-i prezenți la adunare: Voicu Hamsea, I. Tuduceanu, I. Cimponeriu, V. Maleș, V. Deheleanu, Dr. Al. Marta, Dr. Aurel Cioban, I. Puticel, George Savici, Aurel Savici, George Roșu, Ioan Lucaciu, Ioan B. Neagu, Iuliu Onu, Milan Serb, Petru Papp, Al.

Munteanu, G. Vance, P. Ciugudeanu, I. De-genar, Al. Munteanu al lui Vasile. Dame:

D-na El. Muntean, d-na V. Savici, d-na Savici notăreasă, d-na M. Puticel, d-na Corn. Pașca, d-na M. Lucaciu, d-na Văd. Topleanu, d-na Neagu.

D-șoara Valeria Bogău, d-șoara Cornelia Vuia, d-șoara Valeria Brânda, d-șoara Evtușian.

Cer seuză, dacă n'am putut nota pe care-va dintre cei prezenți.

Adunarea a fost pe deplin succesă și sperăm că va fi de bun augur pentru viitor, ca să ne putem bucura și însufleți și mai mult de rezultate bogate și înălțătoare pentru literatura română și cultura poporului român.

Raportor.

NOUTĂȚI.

ARAD, 17 Septembrie n. 1902.

Știre personală. Valorosul nostru amic Ioan Slavici, trecând din străinătate spre România, s'a oprit erl câte-va ore în Arad, unde a petrecut între prietini.

Inmormântarea mult regretatului Paul Papp s'a făcut Marți în 10 Septembrie, la Beiuș. La inmormântare a participat Prea Cuviosia Sa părintele Vasile Mangra, alesul episcop al Aradului, prietin intim al răposatului, asistat de protopopul Vasile Papp și de preotul Baicu din Băița, conșcolar și prietin al răposatului. Prin venirea sa la Beiuș anume pentru a asista la inmormântare, părintele Vasile Mangra a voit să dea ultimul tribut de stimă și recunoștință nu numai prietinului său bun și nedespărțit, ci mai ales cetățeanului nobil și devotat bisericii și patriei, Românului entusiast, idealistului fără seamăn în vremurile noastre, bărbatului care prin mintea sa clară și inima lui mare a știut în viața să-și câștige respectul și admirațiunea celor ce l-au cunoscut, ear după moartea sa atât de neașteptată a lăsat adânci regrete în inima tuturor. În special biserica națională română în părțile bihorene a primit prin moartea inimosului Paul Papp o lovitură, ce multă vreme o va simți-o. Eată pentru-ce la inmormântarea lui s'au adunat în jurul sicriului mulțime imensă de cunoscuți și prietini din Beiuș și provincia Beiușului. Corpul profesoral al gimnasiului a dispus ca tinerimea gr.-orientală să asiste în corpore. Catech-ul gr.-or. N. Diamandi a improvisat din studenți un cor, care a executat cântările de inmormântare. Sicriul a fost acoperit cu un număr mare de cununți, ear telegramele și scrisorile de condolență au curs din toate părțile țării.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptul ear familiei sale iubite și bine educate să-l trimită consolare și putere de rezistență în durerea cea nemărginită.

Invățător slovac pedepsit. Pentru un articol publicat în foaia sa „Ludové Noviny”, invățătorul pensionat Bielek Antal din T. Szt. Marton a fost pus sub cercetare disciplinară de ministerul de culte. Juriul de anchetă l'a osândit la pierderea pensiei. Invățătorul a apelat însă la minister. În apelată folosind cuvinte aspre, comisia administrativă comitatensă l'a osândit la 200 coroane amerdă.

Duel între Români. Ziarele din Buda-pesta aduc știre despre un duel ce s'a în-tâmplat la 15 c. între Ioan Alexa și Ilarie Poparadu, amândoi candidați de advocat. Foile maghiare îl iau în apărare pe Alexa, spunând că el era urit de „ultraști” pentru sentimentele sale maghiare. După cât trans-piră din fot, naționalistul intransigent Poparadu l'a tras palme lui Alexa, ear ace sta în duel a tăiat apoi în șapte locuri pe

Poparadu... După care cei doi Români de treabă s'au împăcat.

A fost păcat că s'au certat. Dacă Alexa e Român așa de slab, devenit-a el mai bun naționalist, după-ce l'a tăiat zdră-vău pe Poparadu? Și acesta purtând bandage câte-va săptămâni, întru-cât a ajutat cauzei naționale?

Archimandritul Hamsea, despre care se știe că moare de dorul de a fi între domni, nu scapă o singură ocazie de a-și arăta crucea de pe... piept și brăul roșu. Astfel P. C. Sa a fost zile întregi și pe la Pojon, la expoziție.

Lumea se întreabă: ce a expus P. C. Sa p'acole, și cam pe ale cui spese?

Spălarea arapului. „Aradi Közöny”, organul hamsist din loc, are grije să dea și el articolul în care „Telegraful Român” căuta să motiveze procedura I. P. S. Sale Mitropolitului față de protopopul Măneguțiu. Foarte bine: Măneguțiu este ras, fără apel.

Vorba e: de ce nu suffă nici un cuvânt „Telegraful” despre istoria cu ceala tipărită la Kraft, ajunsă în mâna I. P. S. Sale, de ce nu spâne cum a ajuns acea coală în mâna I. P. S. Sale și cât a durat negocierea dintre înaltul prelat și protopopul p'atun-ă încă pieten al multor consisto-rialiști?!

Venerabilul Popea l'a suspendat din preoție, I. P. S. Sa Mitropolitul Miron l'a numit însă după aceea administrator protopopesc și apoi îl face protopop, ear dl Cosma îl f. ce agent la „Albina”; și 9 ani dl Măneguțiu comite fapte „ce nu se pot așterne pe hârtie”, așa scrie „Telegraful”, fără să i-se întămpine ceva... Ehe!, era sigur la 1898 votul părintelui Măneguțiu și actualii stet-nici dela mitropolie îl aveau drag pe galantul protopop... L'au pus însă pe Măne-guțiu păcatele să scrie almanach, cu păcate de ale cuceritorilor... Numai atunci l'au ras!

Eată fapte, pe care „Telegraful” nu li-a explicat ci aruncă vorbă mare că Măne-guțiu are un dosar grozav la arhiv... Afară cu actele, că deștituirea și caterisire-a unui protopop un e lucru de toate zi-lele. Să știe lumea și să judece!

O damă care a agitat. Luni s'a per-tractat la Agram, cu uși închise, procesul d nel Rado, șchia directorului financiar din Dereczka. Ea a fost osândită la 300 cor. amendă din cauză, că pe vremea turbură-rilor din Agram a agitat publicul ear' pe poliție a înjurat-o. Ea s'a dovedit că pe un polișist după ce l'a ocărît rău, l'a bătut bine, trăgându-l o serie de palme. Dama în chestie este de altfel foarte frumoasă și se vede că tot atât de răboinică. Croată, nu glumă!

Miros — scump! Contele Nariskin, camerierul Țarului, călătoria zilele acestea pe tren. În cupele de clasa I. în care intră, găsi o doamnă elegantă, cu un buchet frumos de flori în mână. Contele admira buchetul ear dama gentilă i-l dete să miroase. Abia că miroso odată de două ori, și con-tele fu cuprins d'o toroipeală, încât adormi îndată. Când se deșteptă, tină o damă nu era în cupeu... dar nici în busunarul con-telei nu mai era o singură lăscăie, ci da-ma l' a-faise și a dispărut ca prin farmec.

Logodnă. D-șoara Eva Alexandru și dl George T. Both s'au căsătorit. Blaj, Septem-vrie 1902.

Producțiunea de petrol în Prahova. După o statistică publicată în buletinul ofi-cial al Camerei de comerț din Ploiești, producțiunea de petrol a județului Prahova (România) a fost în 1901 de 247.182.326 kgr. pe când în toate celelalte județe ale țării producțiunea de petrol a fost de 24.734.284 kgr. Se vede deci că producțiunea totală a petrolului a fost în 1901 de 270.910.510 kgr. în 27.091 vagoane.

Ghetele cele mai elegante pentru pu-blicul din Arad se vând în prăvălia lui Porter Victor, piața Libertății, vis à vis de Cănela neagră. Cele mai bune însușiri a ghetelor cumpărate din acest asortiment bogat și ieftin sunt: forma cea elegantă exterioară, ușurința, crof minuat, ceea ce e de însemnat la domni și doamnele cu picior sensibil. În fine soliditatea ghetelor e cea mai bună însușire a acestor ghete.

Aceste ghete au însușirea că nu își perd nici-odată forma lor cea elegantă și fru-moasă. În asortimentul meu bogat și ieftin se mai găsește și tot felul de: ghete, cisme, pantofi, cămăși, cravate, mănuși, manșete, galere, butoni, șorțe pentru fețișe, cami-șoane, box kalfe și ghete chagrin. Mare asortiment de ghete și cisme de lack. Ono-ratul public aradan se va asigura, că nici în cele mai vestite prăvălii din capitală nu va găsi așa articole ieftine. E de știut, că prețurile cele mai moderate din prăvălia mea le plătește pentru articolele cele frumoase și elegante. Mai aduc la cunoștința publi-cului modern și elegant aradan, că la fie-care cumpărare de 10 coroane va primi fo-tografa sa în mărime naturală. Rog ono-ratul public român a mă sprigini, cumă-rând la mine. Cu toată stima Porter Vil-mos, Arad, piața Libertății.

PARTEA LITERARĂ.

ORIGINEA VOEVODATULUI LA ROMÂNI.

De

IOAN BOGDAN,

membreu corespondent al Academiei Române.

Ședința dela 2 Aprilie 1902.

(Urmare).

Un astfel de voevod este „Ivan, waj-woda de Balenus” (Beiuș), care la 1363 încheie, împreună cu frații săi Bog și Bak, o convențiune cu niște Români din Zlatna (Zalatna Bánya): Ivan, Bog și Bak sunt o familie de voievozi ai românilor dela Beiuș ear judecau nel-ștelegerile dintre aceștia și adunau dările regale dela ei. Documentul în care se vorbește despre Ivan emană dela capitolul din Oradea.

Un document dela 1364 al reginei Elisabeta, dat Românilor din comitatul Beregh „comunitatii Wolacorum în comitatu de Beregh”, ne descopere mai mult decât cele de până acum, atribuțiunile voevozilor români din Ungaria.

Regina îngăduie anume Românilor din Beregh să-și aleagă și să-și pue în frun-tea lor un voevod („quem communitas Vo-lacorum habere voluerit”), care în același timp va administra toate veniturile și va supraveghea toate îndatoririle ce le aveau Români față de regină și comitele comi-tatului (Misályi, l. c., p. 55). Cu șeșase ani mai târziu, 1370, Elisabeta îngăduie din nou aceluiași Români să fie judecat în cauze mai mici de voevodul lor („de voevodul Românilor din comitatul Beregh”); ear în cauze mai mari, d. p. în procesele de posesiune, îl judeca comitele; altele se ju-decau împreună, de comite și de voevod. (Misályi, l. c., p. 63—64; cf. doc. din 1380, iaid., p. 76 și cel din 1383, ibid., p. 78).

Interesant e doc. din 1371 al regelui Ludovic, prin care se dăruiește fiilor unui Stanislau „fost voevod de Ugh”, chinezatul unei posesiuni, „konezyatus elusdem villae nostrae Ralseu-Nerezienche vocatae”; documentul arată lămurit că un voievod al Românilor din Ugh îndeplinea, în satul Nereznița de sus, funcțiunea de chinez.

La 1383 regina Maria dăruiește chi-nezatul Românilor din comitatele Beregh și Szatmár la trei frați, fil ai unui „Stanislau, voevod al Românilor reginei (waywoda Ola-chorum reginalium) din Lerechkey și Bu-chnicze”. Acest Stanislau (Zsnieló) fusese de bună seamă voevod peste cele două sate; după moartea lui, regina dăruie fiilor săi Ivan, Șandor și Ștefan chinezatul celor două sate, cu condițiunea ca ei s'o slu-jească și să adune quinzezecima dela Ro-mâni, pe care jumătate s'o dea dinsei (Harm. I, 2, p. 280, în trad. ung.; orig. în Misályi, l. c., p. 77). Exact aceeași îndatorire a trebuit s'n aibă și tatăl lor Stanislau; voevodul Stanislau era deci, înainte de 1383, un chinez peste două sate cu titlul de voevod. (Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Arthur Korn, publicistul german din Chichinda-mare a fost osândit erl la 6 luni temniță și 200 coroane amendă pentru agitațiune ce curtea cu jurați din Seghedin a aflat într'o poesie a sa intitulată „Agitare”. Apă-rător i-a fost avocatul Dr. N. Ehr-ling, pe care presa maghiară îl tac-sează de „pangerman”, ca și pe Korn. Verdictul s'a adus unanim!

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

„VICTORIA“

institut de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: 600.000 cor. — Fond de rezervă 300.000 cor.

Depuneri 3.000.000 cor. — Circulația anuală 44.000.000 cor.

Primește depuneri spre fructificare, după cari solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere. — Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei depunerii până la 2000 cor. se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere. Depunerii se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comanda.

657 — 17

Direcțiunea institutului.

„Mureșanul“

institut de credit și economii, societate pe acții în MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

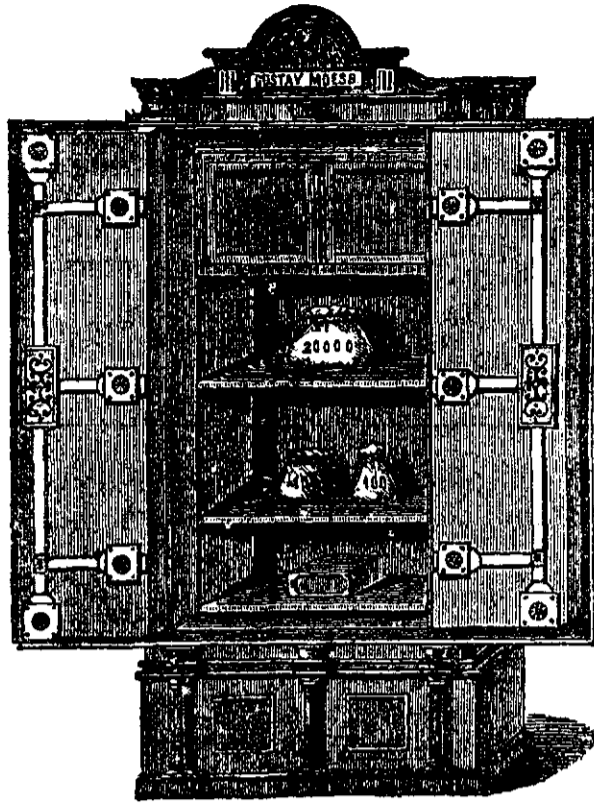
Acoardă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 — 61

Direcțiunea.

Fabrică de Casse.

Subscrisul își iau voie a face atent p. t. publicul, că în atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obiceșnite, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargeret.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Orice spargere e absolut imposibilă fie cu orice instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 oare aceste Casse nu se vor pute găuri.

Reg deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-l că va fi deplin satisfăcut.

== Pentru biserică și comune liferes Casse pe lângă solvire în rate după învoială. ==

Instalare de lumină Atycelen.

— Lista prețurilor gratuit și franco. —

Correspondență în toate limbile patriei.

Cu distincă stimă

GUSTAW MOESS,

fabrică de casse

Sibiu, strada Poplăcel-mari nr. 8.

780 — 14

== Cel mai bun croiul ==

Insoțirea Căltunurilor din Arad

Strada-Bisericeii (Palatul Minorităților).

Singură în felul său ține în deposit numai fabricații proprii sau gătește la comandă

gethe pentru dame și bărbați,

cum și păpuși pentru băieți și fete,

apoi ghetă, comande și alte soiuri de încălțăminte, cizme de juft, veritabil rusec, cizme pentru vânători, ghetă de Stiria.

Cele mai elegante ghetă de promenadă, de dans și de casă.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar sunt confecționate în propriile noastre ateliere, și mai ieftine și mai bune.

Comande din afară se execută prompt și cu prețuri foarte moderate.

Trimitem și la casă ghetă de probă în orice timp dorit.

Aparat elastic pentru călcăie, invenția lui Löderer, căpitan de honvezi reg. ung., aplicabil atât la ghetă de dame, cât și la ghetă pentru bărbați, se poate avea numai dela noi.

Mare magazin de creme și lakk-uri în diferite culori.

742 — 11

Prețuri ieftine de necrezut!

Telefon: 440

Telefon: 440.

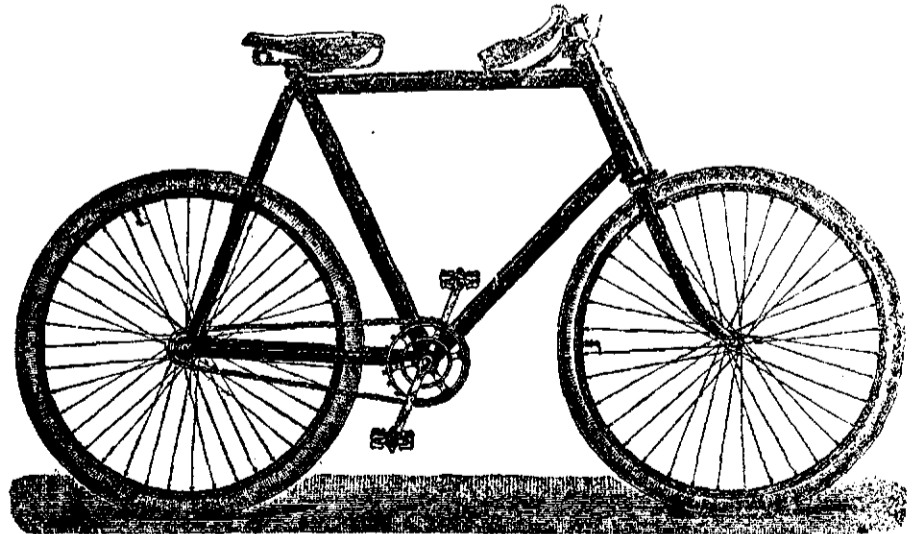
Koch Dániel

ARAD, strada Deak Ferencz nr. 42, vis à vis de hotelul „Crucea-albă“.

Mare deposit de biciclete de primul rang, de mașini de cusut și exclusiv deposit de cele mai vestite biciclete

== „Puch“ ==

Primesc în lucrare transformarea totală, emailarea în toate culorile, precum și nickelarea a orice biciclete.

Părți constituitoare de biciclete și mașini de cusut, precum și tot felul de fabricate pentru mașini permanente se găsesc în magazinul meu.

Biciclete și mașini de cusut se vând cu prețuri favorabile.

Aplicarea la locul lor a sonerelor electrice și a telefoanelor de casă se execută cu prețuri foarte avantajoase.

Mare magazin de mașini electrice. Mare atelier pentru reparaturi.

Comandele din provincă se îndeplinesc cu toată punctualitatea.

733 — 22